

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Høiskole

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Høiskole", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, University of Aarhus. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1847_891-intro-shoot-idm297.pdf (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Eftervirkning

Ingemann takkede Grundtvig varmt for *Lykønskning til Danmark*, som han straks læste to gange, men takkebrevet af 2. juli 1847 afslører alligevel visse modsætninger imellem vennerne. Ingemann mente, at det nu gik i den rigtige retning, "skjøndt vel ikke ganske i den Retning, som du bifalder" (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 293). Og han gentog sit gamle forbehold med hensyn til det mindre attraktive ved en eksamensfri læreanstalt, et forbehold grundet i hans 20-årige erfaring fra et Sorø Akademi med meget ringe søgning:

"Skal et saa afsides og næringsløst Sted som Sorø drage 'Kjærnen af den danske Ungdom i alle Stillinger og fra alle Sider til sig' (som du ytrer Side 36), saa behøves her ikke alene de lyslevende, dansksindede Ledere og Lærere, som du fordrer, men tillige Frihed til og Haab om her at kunne danne sig til hvilken som helst Stand og Stilling i Landet, og [...] til - med samme endelige Prøve som andre - at træde i Kongens og Fædrelandets Tjeneste" (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 294).

Grundtvig affejede Ingemanns indvending uden anden begrundelse, end at "den sælandske Jærnbane jo snart maa bringe Sorø Hovedstaden meget nærmere, end Roskilde hidtil har været" (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 295). Jernbanestrækningen København-Roskilde, den første i kongeriget, var taget i brug 26. juni 1847, hvilket var et af tidens store samtaleemner.

* Først efter Christian 8.s død udtrykte Grundtvig bekymring for, dels om akademiets lærere havde lyst og evne til at undervise andre end dem, der søgte en eksamen, dels om der under disse omstændigheder overhovedet ville indfinde sig andre studerende end dem, der søgte en eksamen. Se brev af 7. marts 1848 til grev F.M. Knuth, *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*, bind 2, s. 457-461.

Vigtigere for Grundtvig end Ingemanns ros og forbehold var det dog nok, at *Lykønskning til Danmark* havde fået den gunstigst mulige modtagelse af kongen, som ifølge dronning Caroline Amalie havde "slugt" den (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 296). Og Grundtvig var efterfølgende blevet kaldt til privataudiens hos kongen, som havde stillet ham meget i udsigt:

"[...] han baade lovede at tale med mig under Sagens videre Udvikling og fandt selv, at den ikke for Øjeblikket var i de bedste Hænder, samt at jeg vel turde have Ret i, at min personlige Medvirkning ved Udførelsen ej vilde være overflødig. Han slog ved denne Lejlighed paa, om jeg vilde forflyttes til Sorø som Præst", hvilket dog ikke var Grundtvigs ønske, men noget som han i givet fald ikke ville modsætte sig, hvis det kunne gavne sagen (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 298).

Grundtvig havde forestillet sig selv i en mere direkte forbindelse til akademiet. Men han fik hverken indflydelse på valget af lærerkræfter eller plads i den kommission, der under grev Knuths forsæde skulle udmønte resolutionen af 27. marts 1847 i konkrete undervisningsplaner (Rosendal 1897, s. 48). Knuth forbigik Grundtvig.

Det var Knuth meget om at gøre, at akademiet fik de bedst tænkelige lærerkræfter. Og han anså den nu 45-årige lektor i historie C.F. Wegener, Dahlmanns opponent, for akademiets absolut dygtigste lærer og for særligt værdifuld netop nu, hvor skolen skulle styrke historiefaget og statskundskaben. Derfor skrev han til kongen og opfordrede denne til at udnævne Wegener til kongelig historiograf, dvs. rigshistoriker, for herved at holde på ham i Sorø. I midten af juli modtog Wegener udnævnelsen, hvilket Grundtvig erfarede kort før sin privataudiens hos kongen. Det var et 'hjerTESTød' for ham - han havde selv ønsket sig netop denne post (Rosendal 1897, s. 54). Også her måtte han se sig forbigået.

Sagen selv - den folkelige højskole - var imidlertid i ganske gode hænder hos Knuth og kongen personligt. Efter et halvt års nye forhandlinger og tovtrækkerier med universitetsdirektionen fremkom en kongelig resolution af 31. december, som kong Christian 8. egenhændigt havde øvet indflydelse på. Det gælder navnlig følgende punkter, som også var afgørende for Grundtvig:

- "Sorø Akademis Realhøjskole bestemmes til at være en fri Læreanstalt for enhver, der ønsker at uddanne sig i Kendskab til og Brugen af Modersmaalet, i Kundskab om Fædrelandets Historie og Statistik, Statsforfatning og kommunale Forhold [...]".
- "Adgang til i større eller mindre Omfang efter frit Valg at høre Forelæsninger ved Sorø Akademi bør staa aaben for alle uden Optagelses- eller Adgangsprøve [...]".
- "Undervisningen [...] bør omfatte [...] Fællesfag i Dansk med Vejledning til Sprogets rette Brug saavel skriftligt som mundtligt og omfattende Foredrag over Modersmaalets Litteratur samt Anvisning til at kende Sprogets Kilde i Islandsk."
- "Alle Forelæsninger, og navnlig de, der holdes over Fædrelandets Historie, Statistik m. m., bør holdes i populære Foredrag, saaledes at de kunne benyttes af Tilhørere med højst forskellig Fordannelse" (Rosendal 1897, s. 71-73; se også Hørby 1967, s. 76-79).

Aldrig havde Grundtvig været tættere på en realisering af sin vision. Kongen havde personligt kæmpet

hårdt for sagen, ikke mindst imod sin egen universitetsdirektion. Men den 20. januar 1848, blot tre uger efter udstedelsen af den endelige resolution vedrørende akademiets fremtidige 'grundbestemmelser' døde kong Christian 8., Danmarks sidste enevældige konge, og med ham også Sorø Akademi og Grundtvigs vision om dets omdannelse til en folkelig højskole.

Akademiets lærerkollegium arbejdede ganske vist endnu ihærdigt på en ny undervisningsplan, der skulle realisere resolutionen af 31. december 1847, men i marts 1848 indtraf der afgørende politiske begivenheder (*Academia Sorana. Kloster - Akademi - Skole*, s. 435-439). Den 22. marts tiltrådte Martsministeriet, og to dage senere udbrød Den Første Slesvigske Krig. Grev Knuth udnævntes til Martsministeriets udenrigsminister og blev herved brat draget bort fra Sorø.

Den 1. april 1849, kort før Junigrundlovens vedtagelse, lukkedes akademiet endeligt.